

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către organizația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA IPATE c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 23750/07)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

21 iunie 2011

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Ipate c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA a Treia), în Camera compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Mihai Poalelungi,

Kristina Pardalos, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al SECȚIEI*,

Deliberând la 17 mai 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 23750/07) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Nichita Ipate („reclamant”), la 3 mai 2007.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

1. Reclamantul a pretins, în special, că a fost maltratat în timpul detenției sale și că nu a fost efectuată o investigație efectivă pe marginea acuzațiilor sale privind maltratare.

2. La 20 ianuarie 2010, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 1 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea cererii.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

3. Reclamantul s-a născut în anul 1971 și locuiește în Chișinău.

1. Pretinsa maltratare a reclamantului

4. Potrivit reclamantului, el se afla în arest preventiv la Penitenciarul nr. 13 din Chișinău (cunoscut anterior ca închisoarea nr. 3), când, la 2 mai

2006, de el s-a apropiat un colaborator al penitenciarului și i-a cerut să se transfere în celula 121. Reclamantul a refuzat să se conformeze ordinului, cerând să i se prezinte explicațiile privind motivele acestui transfer.

5. La 3 mai 2006, trei colaboratori ai penitenciarului s-au apropiat de el și i-au cerut să îi urmeze. Ei au ajuns la celula 121, și lui i s-a ordonat să intre în acea celulă, care era pustie. El a refuzat, cerând explicații de la administrația închisorii, dar, pretinde că a fost agresat de către colaboratorii penitenciarului, care au fost ajutați de alți doi angajați, care l-au lovit cu pumnii și cu bastoane de cauciuc, apoi l-au lovit cu capul de perete, cauzându-i durere acută. Ei l-au înjurat și i-au spus că erau sătui de plângerile lui privind diverse încălcări pretinse ale drepturilor lui. Când nu a mai putut rezista, el a fost împins cu forța în celula 121, unde el a lovit fereastra, a spart-o, a luat un ciob de sticlă și a încercat să-și taie venele în speranța că aceasta va duce la încetarea maltratării și va asigura vizita unui medic. Totuși, agresorii au continuat să-l lovească în celulă, iar ulterior l-au adus în fața unui psihiatru.

6. Potrivit Guvernului, la 3 mai 2006, reclamantul a refuzat acordarea asistenței medicale. Potrivit reclamantului, el a refuzat asistența medicilor din Penitenciarul nr. 13, deoarece ei erau colegii celor care l-au atacat și nu puteau fi considerați independenți și imparțiali în constatările lor.

7. La 4 mai 2006, reclamantul s-a plâns șefului Penitenciarului nr. 13 despre maltratarea sa de către colaboratorii penitenciarului și a cerut să fie examinat de către experți medicali și reprezentanții Amnesty International. El a declarat greva foamei până vor avea loc aceste vizite. În aceeași zi, administrația penitenciarului a informat Ministerul Justiției despre faptul că reclamantul a declarat greva foamei și despre motivele acestei forme de protest, și anume cererea sa de a fi vizitat de către reprezentanții Amnesty International și un expert medical.

8. La 5 mai 2006, plângerea reclamantului despre maltratarea sa a fost înregistrată la Procuratura Generală.

9. La 12 mai 2006, reclamantul a încetat greva foamei, informând administrația penitenciarului că a luat această decizie din cauza stării sale proaste de sănătate. El s-a referit la omisiunea de a organiza vizita unui expert medical sau a reprezentanților Amnesty International. În aceeași zi, administrația penitenciarului a informat Ministerul Justiției despre faptul că reclamantul a încetat greva foamei.

10. De asemenea, la 12 mai 2006, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției că a fost maltratat. În răspuns, șeful Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției a informat reclamantul că plângerea sa a fost examinată, dar a fost considerată nefondată. De fapt, ca urmare a refuzului său de a se conforma ordinului legal privind transferarea în celula 121, el a fost dus acolo încătușat.

11. La 15 mai 2006, reclamantul a fost transferat la Comisariatul de Poliție Criuleni, pentru a putea participa la 18 mai 2006 la ședința de judecată privind examinarea cauzei sale penale în acel oraș.

Extrasul din fișa sa medicală, întocmit în perioada aflării sale în acel loc de detenție, au inclus următoarele declarații:

La 16 mai 2006: multiple tăieturi pe mâna stângă; reclamantul s-a plâns de durere în regiunea toracică și la spate; necesitatea examinării acestuia de către un medic traumatolog și un neurolog și necesitatea efectuării radiografiei a regiunii sale toracice.

La 21 mai 2006: pacientul declară că trei săptămâni în urmă, el a fost maltratat de către colaboratorii Penitenciarului nr. 13 din Chișinău, unde el a fost lovit în coaste și ficat. În prezent, el se plânge de durere în regiunea coastelor nr. V-IX pe partea dreaptă, cu intensificarea durerii la inspirație și în timpul efortului fizic. Recomandarea: efectuarea radiografiei a regiunii sale toracice pentru a exclude posibilitatea oaselor fracturate.

La 26 mai 2006: reclamantul s-a plâns de durere în piciorul stâng, unde el are un hematom de culoare maro-gri de mărimea 14 x 7cm. Pe mâna stângă, el are un hematom de mărimea 3 x 2 cm și o zgârietură de gravitate medie de mărimea 3.2 x 0.2 cm, acoperită cu o crustă de culoare maro-roșietică sub piele.

12. În timpul ședinței de judecată din 18 mai 2006, reclamantul s-a plâns de maltratarea sa din 3 mai 2006 și a cerut să fie examinat de către un medic expert pentru a confirma leziunile sale corporale. Instanța a decis să fie invitat un medic de la Comisariatul de Poliție Criuleni pentru a-l examina pe reclamant. De asemenea, aceasta l-a instruit pe reclamant să ceară efectuarea unei examinări medicale la întoarcerea sa la Penitenciarul nr. 13.

13. La 30 mai 2006, reclamantul a înaintat Procuraturii Generale o altă plângere privind maltratarea sa. El a menționat, *inter alia*, cererea sa de a fi examinat de către un medic expert, care a fost respinsă. De asemenea, el a menționat că avea cel puțin șapte martori care puteau să confirme declarațiile sale.

14. Potrivit extrasului din fișa medicală a reclamantului de la Penitenciarul nr. 13, la 3 mai 2006 a fost întocmit un raport medical, potrivit căruia „reclamantul a refuzat categoric de a fi examinat de către medic”. La 30 iunie 2006, a fost întocmit un alt raport medical, potrivit căruia reclamantul avea șase tăieturi la mână.

15. Potrivit documentelor prezentate de către Guvern, reclamantul este considerată a fi o persoană violentă, predispusă spre conflicte cu administrația penitenciarului și alți deținuți, din care cauză, el a fost disciplinat de mai multe ori. Una din asemenea măsuri disciplinare a fost aplicată în februarie 2006, după ce reclamantul a atacat un alt deținut. Toate celelalte măsuri disciplinare se referă la evenimentele din 3 mai 2006 și după această dată. În observațiile sale ulterioare, Guvernul a recunoscut că mai multe decizii privind disciplinarea reclamantului au fost anulate, pe motive procedurale, de către instanțele de judecată.

2. *Investigarea acuzațiilor reclamantului privind maltratare*

16. La 15 august 2006, procuratura a informat reclamantul că la 14 august 2006, aceasta a decis de a nu porni urmărirea penală pe marginea plângerii sale privind maltratare, deoarece nu a fost comisă nicio infracțiune.

17. La 4 decembrie 2006, Judecătoria Criuleni a anulat ordonanța procurorului din 14 august 2006 și a dispus redeschiderea dosarului de către procuratura. Instanța a constatat, *inter alia*, că procurorul nu a audiat deținuții identificați de către reclamant ca fiind martori ai maltratării. Mai mult, nu a fost depusă nicio cerere la Comisariatul de Poliție Criuleni privind documentele medicale despre leziunile observate pe corpul reclamantului, la transferarea acestuia în acest loc de detenție la 15 mai 2006.

18. La 2 februarie 2007, procuratura a emis o altă ordonanță, prin care a refuzat începerea urmăririi penale privind maltratarea pretinsă a reclamantului. Aceasta a notat că plângerea reclamantului a fost recepționată la 28 iulie 2006. Aceasta s-a bazat pe documentele medicale întocmite la Penitenciarul nr. 13, care nu au confirmat acuzațiile reclamantului cu privire la maltratarea sa la 3 mai 2006. De asemenea, procuratura s-a referit la faptul că reclamantul era considerat o persoană ostilă administrației închisorii, și pentru această atitudine el a fost pedepsit în mod repetat. Mai mult, nesupunerea acestuia la ordinele legale ale colaboratorilor penitenciarului la 3 mai 2006, când el a amenințat viețile colaboratorilor penitenciarului, a fost subiectul unei urmăriri penale.

19. La 3 mai 2007, reclamantul a solicitat șefului Penitenciarului nr. 13 să i se prezinte înregistrarea video a evenimentelor din 3 mai 2006. El a declarat că el a depus cereri similare la 18 septembrie, 30 octombrie și 13 noiembrie 2006, însă nu a primit nici un răspuns.

20. La 8 iunie 2007, Judecătoria Rîșcani a anulat ordonanța din 2 februarie 2007, constatând că procurorul a desconsiderat hotărârea judecătorească din 4 decembrie 2006, prin faptul că nu a solicitat documentele medicale și nu a audiat martorii identificați de către reclamant. Mai mult, reclamantul a prezentat procesele-verbale ale ședințelor de judecată, la care acești martori au confirmat declarațiile reclamantului privind maltratarea acestuia. Instanța a ordonat procuraturii să pornească din nou urmărirea penală.

21. La 13 iulie 2007, procuratura a adoptat o altă ordonanță, prin care a refuzat pornirea urmăririi penale privind maltratarea pretinsă a reclamantului. Procuratura s-a bazat pe aceleași argumente ca cele în ordonanța sa din 2 februarie 2007. Suplimentar, aceasta s-a referit la doi martori (A.F. și I.C.), care au declarat că ei și alții au fost rugați de către reclamant să semneze o petiție, prin care să declare că ei au fost martori ai maltratării acestuia. Ei nu au văzut maltratarea, dar au semnat „pentru a-i face o

favoare”. Deoarece reclamantul se afla la examinarea unei comisii de medici-psihiatri, a fost imposibil de a obține mai multe detalii de la el.

22. La 15 noiembrie 2007, Judecătoria Rîșcani a respins cererea reclamantului și a menținut ordonanța din 13 iulie 2007. Instanța a constatat că procuratura a investigat deplin circumstanțele cauzei, interogând colaboratorii Penitenciarului nr. 13 și examinând rapoartele medicale din acel penitenciar cu privire la starea reclamantului. De asemenea, doi martori (la care s-a făcut referință în paragraful anterior) au declarat că ei și toți ceilalți din celulă au semnat petiția în sprijinul reclamantului pentru a-i face o favoare, dar ei nu au văzut maltratarea. Unul din ei a adăugat că el era într-o celulă învecinată cu celula 121 și a auzit țipete, care l-au făcut să creadă că reclamantul a fost maltratată, dar el nu a fost martor ocular al maltratării. În ceea ce privește maltratarea pretinsă de la Comisariatul de Poliție Criuleni, aceasta a fost deja investigată într-o cauză anterioară și nu mai avea nevoie de o altă investigație.

23. Mai mult, reclamantul era considerat o persoană ostilă administrației penitenciarului, și el a fost pedepsit de nenumărate ori pentru această atitudine. Suplimentar, nesupunerea lui ordinelor legale ale colaboratorilor penitenciarului la 3 mai 2006, când el a amenințat viețile colaboratorilor penitenciarului, a fost subiectul unei urmăriri penale care încă continuă.

24. La 2 mai 2007, reclamantul s-a plâns șefului Penitenciarului nr. 13, și a cerut acces la înregistrările video făcute la 3 mai 2006. În răspuns, el a fost informat că asemenea materiale video erau distruse în mod regulat în perioada între treizeci la patruzeci și cinci de zile după ziua înregistrării.

3. Urmărirea penală împotriva reclamantului privind evenimentele din 3 mai 2006

25. La o dată necunoscută, după evenimentele din 3 mai 2006 menționate mai sus, procuratura a pornit urmărirea penală împotriva reclamantului pentru amenințarea cu violență a colaboratorilor penitenciarului nr. 13. Această cauză penală a fost conexată cu o altă cauză împotriva reclamantului, în care el era învinuit de omor.

26. În timpul ședințelor de judecată din 1 decembrie 2006 și 16 și 18 ianuarie 2007, au fost audiați șase martori, care erau deținuți în acea perioadă în Penitenciarul nr. 13. Martorul M.I. a declarat că el a fost deținut în celula 123b care se afla lângă celula 121, și a văzut cum reclamantul care era la pământ a fost lovit de câțiva colaboratori ai penitenciarului. El nu a auzit ca reclamantul să înjure sau să arunce ceva; el doar striga la ei ca să nu-l mai lovească și cerea să fie primit de șeful penitenciarului. Aproximativ zece deținuți din celula sa au semnat o petiție, prin care au confirmat maltratarea reclamantului. După aceasta, colaboratorii penitenciarului au început să-l intimideze. M.I. a fost personal amenințat pentru a-l determina să declare că el nu a văzut nimic.

27. Martorul V.Gh. era deținut la Comisariatul de Poliție Criuleni, când reclamantul a fost deținut acolo într-o celulă învecinată. El îl putea vedea pe reclamant când acesta era dus la veceu, pe jumătate dezbrăcat, și a văzut că reclamantul avea câteva hematome „de mărimea unui măr” pe corpul său.

28. Martorul P.I. a declarat că la 3 mai 2006, el se întorcea împreună cu alți deținuți din afara închisorii sub o escortă, și a văzut un deținut pe podeaua celei 121, acoperit cu sânge, și fiind lovit de cinci sau șase colaboratori ai penitenciarului. Seara, el a reușit să se apropie de celula 121 și a întrebat persoana din interiorul acesteia dacă avea nevoie de ceva. Persoana a răspuns că el avea nevoie să fie vizitat de un medic. Dar atunci când P.I. a spus medicului despre aceasta, acesta a răspuns că lui i s-a ordonat să nu meargă în celula 121. Un alt colaborator din penitenciar i-a spus că reclamantul era în celula 121.

29. Martorul Z.Gh. a declarat că el l-a văzut pe reclamant când acesta a fost luat undeva de către doi colaboratori ai penitenciarului, cu mâinile la spate, cu fața aproape la pământ, și era lovit pe drum.

30. Martorul G.I. a declarat că el a fost transferat la Comisariatul de Poliție Criuleni în aceeași zi cu reclamantul, și că ei au fost plasați împreună în aceeași celulă. Atunci reclamantul i-a spus despre maltratarea sa și i-a arătat semnele de maltratare de pe corpul său. El era într-o stare proastă și nu putea dormi.

31. Martorul S.N. nu l-a văzut pe reclamant în această perioadă și doar a auzit de la un alt deținut că acesta a fost martor al maltratării reclamantului.

32. La 29 martie 2007, reclamantul a fost condamnat pentru omorul unei persoane și tentativă de omor a unei alte persoane. De asemenea, el a fost condamnat pentru amenințarea cu violență a cinci colaboratori din Penitenciarul nr. 13, care l-au escortat în altă celulă. În această privință, instanța de judecată a sumarizat declarațiile martorilor făcute de diverși colaboratori ai penitenciarului și deținuți (a se vedea paragrafele 26-31 de mai sus). Instanța de judecată a considerat că deținuții care au confirmat declarațiile reclamantului privind maltratarea acestuia de către colaboratorii penitenciarului, care l-au acuzat de amenințarea lor, au făcut aceste declarații pentru a-l proteja pe reclamant de răspunderea penală.

33. La 6 decembrie 2007, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea primei instanțe. În privința evenimentelor din 3 mai 2006, instanța de judecată s-a referit la pedeapsa aplicată reclamantului pentru încălcarea regulamentului închisorii la 3 mai 2006 și la rezultatele examinării medicale ale câtorva colaboratori care au fost atacați de către reclamant în acea zi. Aceasta a considerat, ca și instanța inferioară, că declarațiile celorlalți deținuți au fost făcute cu scopul de a-l ajuta pe reclamant să se eschiveze de la răspunderea penală. Instanța de judecată a adăugat că plângerile reclamantului privind maltratare au fost subiectul unei investigații separate, și că plângerile similare au fost deja examinate.

34. La 16 aprilie 2008, Curtea Supremă de Justiție a menținut decizia instanței inferioare. Această decizie era irevocabilă.

4. Acțiunea civilă depusă de reclamant

35. La 20 octombrie 2007, reclamantul a depus o acțiune civilă împotriva Penitenciarului nr. 13, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Procuraturii Generale și Ministerului Finanțelor, solicitându-le să constate maltratarea sa la 3 mai 2006 în Penitenciarul nr. 13 și solicitând plata despăgubirilor.

36. La 22 mai 2008, Judecătoria Botanica a respins acțiunea reclamantului ca nefondată, constatând că acesta nu putea pretinde compensație fără o condamnare a colaboratorilor penitenciarului pe care i-a acuzat de maltratare. În timpul ședinței de judecată din acea zi, reclamantul a declarat că procuratura cunoștea despre existența materialelor video, și despre faptul că acestea au fost distruse la scurt timp după aceasta, dar nu a făcut nimic pentru a obține materialele și a justifica plângerea acestuia privind maltratare. În răspuns, procurorul care reprezenta Procuratura Generală a informat instanța de judecată că procuratura cunoștea despre faptul că Penitenciarul nr. 13 avea supraveghere video, dar a decis la acel moment că înregistrarea video nu era necesară, deoarece existau alte materiale în dosar, care erau suficiente pentru adoptarea unei decizii legale. Mai mult, la momentul verificărilor, materialele au fost deja distruse.

39. La 15 decembrie 2008, Curtea de Apel Chișinău a menținut hotărârea primei instanțe.

ÎN DREPT

37. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolelor 1, 3, 6, 13 și 14 ale Convenției, că el a fost maltrat de colaboratorii penitenciarului la 3 mai 2006, că plângerea sa în acest sens nu a fost investigată și că nu a existat un mecanism efectiv de prevenire a maltratării. Curtea consideră că pretențiile formulate în temeiul articolelor 1, 6, 13 și 14 repetă în mare parte cele formulate în temeiul articolului 3 al Convenției. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

I. ADMISIBILITATEA

38. Guvernul consideră că această cerere este ofensatoare și a solicitat Curții să o scoată de pe rolul său. În special, acesta consideră că următoarele

fragmente din declarațiile reclamantului către Curte sunt defăimătoare și ofensive:

„... În opinia mea, mentalitatea și metodele sovietice utilizate sunt foarte mult prezente în cuvintele și acțiunile acestui nou, temporar, și așa-numit ‘democratic’ Guvern al Republicii Moldova”; „... Și aceștia [organele de acuzare] nu au investigat niciodată acuzațiile mele, deoarece ei sunt ca o familie (procurorii, gardienii, judecătorii, etc.) – care satisface interesele și nevoile Guvernului. Și oricine, mai cu seamă un deținut, care depune o plângere împotriva acestora (acuzații de maltratare sau detenție în condiții inumane și degradante) devine imediat dușmanul lor nr. 1, și ei știu cum să trateze un dușman (prin metodele KGB)...”; „... Aceste instanțe de judecată au refuzat dreptul meu la examinarea cauzei mele în mod corespunzător de către o instanță civilă. Cu regret, așa este întregul sistem judecătoresc din Republica Moldova. Curtea cunoaște mai bine decât mine și oricine altcineva acest sistem judecătoresc al Republicii Moldova complet disfuncțional...”; „... Problema este mult mai largă. Aceasta este prima cauză, în baza unor asemenea plângeri, care a ajuns la Curte, dar în locurile de detenție din Moldova asemenea metode sunt practicate pe larg de către colaboratorii penitenciarului împreună cu procuratura împotriva deținuților care înaintează acuzații de maltratare împotriva gardienilor pentru a-i face să-și retragă acuzațiile lor de la procuratura. Aceasta este un instrument foarte eficient al autorităților de stat, care este deseori folosit pe larg, și tortura, maltratarea deținuților în locurile de detenție continuă fără întrerupere. [Acela] care refuză să-și retragă plângerea sa este acuzat și apoi condamnat în baza acelorași acuzații din articolul 349 al Codului penal ... sau în baza articolului 321 al Codului penal... în baza acelorași rapoarte întocmite de către gardieni, ca și în cazul meu ... Este problema Guvernului să rezolve aceasta într-un mod democratic, dar nu folosind tortura, maltratarea și asemenea metode, și nu trebuie să prezinte asemenea rapoarte Curții drept justificare pentru maltratarea mea.”.

39. Guvernul a adăugat că referința făcută de către reclamant la pretinsa maltratare a unui alt deținut, T. I., fără prezentarea probelor, a semănat cu *actio popularis*. Aceasta a avut drept scop crearea unei imagini false a procuraturii și a altor autorități privind încălcările pe scară largă drepturilor omului în închisorile din Moldova, un argument care nu putea servi drept temei pentru examinarea unei cauze individuale și, prin urmare, trebuie tratat ca având un singur scop, de a discredita Guvernul pârât.

40. Curtea consideră că o cerere, în mod normal, nu ar fi respinsă ca fiind abuzivă în conformitate cu articolul 35 § 3 al Convenției în baza faptului că ea a fost „ofensatoare” sau „defăimătoare” decât dacă a fost, în mod intenționat, bazată pe fapte neadevărate (a se vedea *Varbanov v. Bulgaria*, nr. 31365/96, § 36, ECHR 2000-X; *Rehak v. the Czech Republic*, (dec.), nr. 67208/01, 18 mai 2004; și *Popov v. Moldova (nr. 1)*, nr. 74153/01, § 49, 18 ianuarie 2005). Totuși, în baza materialelor aflate în posesia sa, Curtea nu poate să conchidă că reclamantul și-a bazat o parte din învinuirile sale pe unele fapte privind plângerea sa, despre care el știa că nu sunt adevărate. Prin urmare, această declarație este respinsă.

41. Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul articolului 3 al Convenției ridică întrebări de drept care sunt suficient de serioase, încât examinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că nici un alt temei

pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară această cerere admisibilă.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

A. Pretinsa maltratare a reclamantului

42. Reclamantul a pretins că a fost maltratat de către colaboratorii penitenciarului la 3 mai 2006. El a adăugat că instanțele de judecată care au examinat cauza penală împotriva lui privind amenințarea colaboratorilor penitenciarului nu au examinat chestiunea cu privire la faptul dacă aceștia l-au maltratat.

43. Guvernul a susținut că reclamantul nu a fost maltratat. El a amenințat colaboratorii penitenciarului și și-a cauzat leziuni corporale. Pentru a-l opri din nesupunerea lui și a stopa comportamentul său provocator, colaboratorii penitenciarului au fost nevoiți să-l încătușeze. El era cunoscut pentru comportamentul său provocator în detenție și a fost, de asemenea, pedepsit pentru atacarea fizică a unui alt deținut cu care se afla într-o celulă. Mai mult, pretenția privind maltratarea acestuia a fost examinată de către instanțele de judecată naționale ca parte a procesului penal împotriva reclamantului. Instanțele de judecată au constatat că reclamantul nu s-a supus ordinelor legitime ale colaboratorilor penitenciarului și i-a amenințat cu violență fizică, care a constituit o infracțiune care putea fi pedepsită penal. Nu erau motive pentru a pune la îndoială constatările instanțelor de judecată naționale, care nu au stabilit că reclamantul a fost maltratat. Prin urmare, afirmația reclamantului privind maltratare a fost un simplu argument pentru apărarea lui în cadrul procesului la nivel național, care a fost respins de către instanțele de judecată.

44. De asemenea, Guvernul a prezentat o „notă informativă” scrisă la 12 mai 2010 de către șeful direcției medicale de organizare și prevenire al Departamentului Instituțiilor Penitenciare din cadrul Ministerului Justiției. Potrivit acestui document, reclamantul a refuzat orice asistență medicală la 3 mai 2006 în Penitenciarul nr. 13. În ceea ce privește raportul medical întocmit de către lucrătorii medicali de la Comisariatul de Poliție Criuleni (a se vedea paragraful 11 de mai sus), documentul a constatat că concluziile din 16 și 21 mai 2006 nu au făcut referință la probele obiective privind maltratare (cu excepția rănilor de pe brațele lui pe care el și le-a cauzat singur) și doar a notat informații subiective, cum ar fi durere în partea dreaptă a pieptului. A fost recomandată o consultație neurologică, dar aceasta probabil s-a referit la starea neurologică, fără a avea vreo legătură cu maltratarea pretinsă. În ceea ce privește constatările făcute la 26 iunie 2006, acestea au fost făcute cincizeci și trei de zile după data evenimentelor relevante și nu aveau nimic în comun cu pretinsa maltratare.

45. După cum a menționat Curtea de mai multe ori, articolul 3 al Convenției consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Chiar și în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate, Convenția interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante. Spre deosebire de majoritatea normelor Convenției și ale Protocoloalelor sale, articolul 3 nu conține prevederi care să permită excepții, iar conform articolului 15 § 2 nicio derogare de la prevederile sale nu este permisă, chiar dacă este cazul unui pericol public care amenință viața națiunii (a se vedea, spre exemplu, *Selmouni v. France* [GC], nr. 25803/94, § 95, ECHR 1999-V, *Assenov and Others v. Bulgaria*, 28 octombrie 1998, § 93, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII; și *Gäfgen v. Germany* [GC], nr. 22978/05, § 87., ECHR 2010-...).

46. Curtea reiterează că atunci când unei persoane îi sunt cauzate leziuni corporale, în timp ce ea se află în detenție sau sub un alt control al poliției, orice astfel de leziune va crea o puternică prezumție că acea persoană a fost supusă maltratării (a se vedea *Bursuc v. Romania*, nr. 42066/98, § 80, 12 octombrie 2004). Ține de sarcina statului să dea o explicație plauzibilă despre circumstanțele în care au fost cauzate leziunile corporale, neîndeplinirea căreia ridică o problemă clară în temeiul articolului 3 al Convenției (a se vedea hotărârea în cauza *Selmouni*, citată mai sus, § 87).

Nu este suficient ca statul să se refere în cadrul urmăririi penale doar la achitarea ofițerilor de poliție, și ulterior achitarea ofițerilor de poliție acuzați de atacarea unei persoane nu va transfera sarcina probațiunii asupra statului în temeiul articolului 3 al Convenției pentru a arăta că leziunile suferite de către această persoană, atunci când se afla sub controlul poliției, nu au fost cauzate de către ofițerii de poliție (a se vedea *Ribitsch v. Austria*, 4 decembrie 1995, §§ 34, 38, Series A nr. 336).

47. În această cauză, Curtea notează că părțile au avut o poziție diferită în ceea ce privește circumstanțele în care reclamantul a fost vătămat. În același timp, se observă că părțile nu au contestat faptul că la 15 mai 2006, două săptămâni după presupusa maltratare, reclamantul a fost transferat la Comisariatul de Poliție Criuleni, unde a doua zi a fost examinat de către un medic. Medicul a notat că reclamantul avea dureri în piept și în spate, și avea nevoie să fie examinat de către un traumatolog și neurolog, și de asemenea să i se efectueze o radiografie a zonei pectorale. Cinci zile mai târziu, în baza unei decizii judecătorești (a se vedea paragraful 14 de mai sus), un alt medic a declarat că reclamantul s-a plâns că a fost bătut, cu trei săptămâni în urmă, de către colaboratorii penitenciarului din Chișinău; el a fost lovit în coaste și ficat. Medicul din nou i-a recomandat efectuarea unei radiografii a regiunii toracice pentru a exclude fractura oaselor, care, se pare că, nu a fost însă efectuată. În final, la 26 iunie 2006, un medic a notat existența unor dovezi obiective a vătămarilor cauzate reclamantului (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

48. În fața Curții nu a fost susținut faptul că reclamantul a mai fost atacat și altă dată după pretinsa maltratare din 3 mai 2006 și înainte ca medicii să informeze despre constatările lor la 15 și 21 mai și 26 iunie 2006. În același timp, Guvernul nu a oferit o explicație plauzibilă privind originea vătămarilor apărute în perioada detenției reclamantului, depistate de către medicii de la Comisariatul de Poliție Criuleni.

49. De asemenea, Curtea notează că Guvernul nu a susținut că reclamantul a fost lovit ca urmare a folosirii legitime a forței care a fost strict necesară ca urmare a acțiunilor lui. Mai degrabă, poziția acestuia a fost că reclamantului nu i-au fost deloc cauzate leziunile corporale, fapt stabilit de către medicii de la Penitenciarul nr. 13 și instanțele de judecată naționale. Totuși, după cum a fost notat mai sus, această constatare contravine în mod clar constatărilor medicilor de la Comisariatul de Poliție Criuleni.

50. În baza materialelor aflate în posesia sa, Curtea a concluzionat că Guvernul nu și-a îndeplinit sarcina de a convinge că leziunile reclamantului au fost cauzate în alte împrejurări decât în timpul maltratării sale în perioada detenției.

51. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției.

B. Pretinsa omisiune de a investiga în mod adecvat maltratarea reclamantului

52. Reclamantul s-a plâns de omisiunea autorităților naționale de a efectua o investigație efectivă a pretențiilor lui cu privire la maltratare, contrar cerințelor articolului 3 al Convenției. Plângerea acestuia nu a fost expediată imediat procuraturii și nu a fost efectuată nicio examinare medicală imediată pentru a verifica prezența leziunilor înainte ca acestea să dispară. Mai mult, materialele video din penitenciar care ar fi putut să dezvăluie faptul dacă el într-adevăr a opus rezistență colaboratorilor penitenciarului și i-a atacat nu au fost cerute de la autoritățile penitenciarului și li s-a permis să le distrugă.

53. Guvernul consideră că a fost efectuată o investigație deplină, care a stabilit că nu existau probe ale maltratării. Autoritățile de acuzare și instanțele de judecată au examinat plângerile reclamantului și au constatat că acestea erau nefondate, atât ca urmare a depunerii plângerilor acestuia, cât și în timpul urmăririi penale privind atacarea de către acesta a colaboratorilor penitenciarului. A fost important de notat că reclamantul a refuzat orice asistență medicală la 3 mai 2006, fapt care nu a permis verificarea pretențiilor lui privind maltratare. Leziunile găsite pe corpul acestuia zece zile mai târziu la Comisariatul de Poliție Criuleni nu aveau nimic în comun cu evenimentele din 3 mai 2006. Mai mult, doi dintre martori, care au confirmat versiunea evenimentelor înaintată de reclamant, mai târziu și-au retras declarațiile lor și au mărturisit că ei au semnat petiția

în sprijinul reclamantului pentru „a-i face o favoare”. De asemenea, aceștia au declarat că ceilalți martori au semnat din același motiv.

54. Curtea reamintește că atunci când o persoană face afirmații credibile că a fost supusă unor tratamente contrare articolului 3 al Convenției de către poliție sau alți agenți de stat, prevederile acestui articol, examinate în contextul obligației generale a statului conform articolului 1 al Convenției de a „recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definite în Convenție”, impun efectuarea unei investigații oficiale efective. La fel ca o investigație efectuată în virtutea articolului 2 al Convenției, o astfel de investigație ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile. Altfel, interzicerea generală prin lege a torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în pofda importanței sale fundamentale, ar fi inefectivă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri, pentru agenții de stat să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, ei beneficiind astfel de o imunitate virtuală (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV, și *Boicenco v. Moldova*, nr. 41088/05, § 120, 11 iulie 2006).

55. Investigarea acuzațiilor serioase de maltratare trebuie să fie deplină. Aceasta înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor lor (a se vedea *Assenov and Others*, citată mai sus, § 103 et seq.). Ele trebuie să întreprindă toți pașii rezonabili și disponibili lor pentru a asigura probe cu privire la incident, inclusiv, *inter alia*, declarații ale martorilor oculari și probele medico-legale (a se vedea *Tanrikulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, § 104 et seq., ECHR 1999-IV; și *Gül v. Turkey*, nr. 22676/93, § 89, 14 decembrie 2000). Orice omisiune pe parcursul desfășurării investigației care ar putea submina posibilitatea sa de a stabili cauza leziunilor corporale sau identitatea persoanelor responsabile riscă să nu corespundă acestui standard.

56. În cauza *Batu and Others v. Turkey* (nr. 33097/96 și 57834/00, §§ 133 și 136, ECHR 2004-IV (extracts)), Curtea a notat, *inter alia*, că „indiferent de metoda de investigație, autoritățile trebuie să acționeze imediat după depunerea unei plângeri oficiale” și că „nu se pune la îndoială faptul că o cerință de promptitudine rezonabilă este implicită în acest context. Un răspuns prompt al autorităților în investigarea acuzațiilor de maltratare poate fi privit în general ca esențial în menținerea încrederii publicului în aderarea acestora la supremația legii și în prevenirea oricărei aparențe de coluziune sau toleranța a actelor ilegale”.

57. Întorcându-ne la faptele acestei cauze, Curtea mai notează că reclamantul a înaintat plângerea sa administrației penitenciarului la 4 mai 2006, în timp ce procurorul, care era responsabil să examineze plângerea, a primit-o la 28 iulie 2006 (a se vedea paragraful 18 de mai sus). Curtea a

considerat că întârzierea cu cincizeci și cinci de zile în transmiterea cererii de către autoritățile de stat către procurorul competent, perioada în care nu a fost efectuată nicio investigație a faptelor cauzei, este incompatibilă cu obligația de a efectua o investigație promptă, deoarece există un risc ca probele privind existența maltratării să dispărea odată cu trecerea timpului și leziunile se vor vindeca (a se vedea *Pădureț v. Moldova*, nr. 33134/03, § 63, 5 ianuarie 2010).

58. Mai mult, după cum a recunoscut însăși procuratura (a se vedea paragraful 36 de mai sus), aceasta a considerat că nu era necesar de a cere acces la materialele video și că, în orice caz, la momentul în care aceasta a început să examineze faptele cauzei, înregistrarea video făcută la penitenciar fusese deja distrusă conform regulamentelor în vigoare. Curtea nu poate specula pe seama conținutului materialelor video în cauză, și, în orice caz, aprecierea relevanței acestor materiale pentru rezultatul procesului la nivel național ține în primul rând de competența instanțelor de judecată naționale. Totuși, Curtea nu poate decât să noteze că prin faptul că au permis o întârziere neîntemeiată și inexplicabilă înainte de inițierea oricărei investigații, autoritățile au privat în mod efectiv instanțele de judecată naționale de posibilitatea de a aprecia probele care ar fi putut confirma sau infirma în mod obiectiv pretențiile reclamantului.

59. În continuare, Curtea notează anularea repetată, de către judecătorul de instrucție, a ordonanțelor procurorului de a nu iniția o urmărire penală în baza plângerii reclamantului privind maltratarea (a se vedea paragrafele 19 și 22 de mai sus). De fiecare dată, judecătorul făcea referire la omisiunea procurorului de a efectua măsurile necesare de investigare, cum ar fi interogarea preținșilor martori oculari privind evenimentele din 3 mai 2006 și examinarea dosarelor medicale de la Comisariatul de Poliție Criuleni care au dezvăluit existența leziunilor pe corpul reclamantului. Chiar dacă o parte din aceste omisiuni nu au fost rectificate (spre exemplu, examinarea rapoartelor medicale de la Comisariatul de Poliție Criuleni), instanța de judecată națională a acceptat ordonanța procurorului de a nu porni urmărirea penală.

60. În final, Curtea notează că reclamantul a refuzat să fie examinat de către medicii de la Penitenciarul nr. 13 după evenimentele din 3 mai 2006. Totuși, el a declarat greva foamei și a cerut să fie examinat de către un medic independent sau reprezentanții Amnesty International, ceea ce cu greu poate fi contrapusă cu declarația Guvernului că reclamantul s-a opus examinării sale medicale menite să verifice afirmațiile acestuia. Curtea reiterează că a constatat deja că „în conformitate cu articolele 93, 96 și 109 ale Codului de procedură penală, nicio măsură de investigație nu putea fi luată în ceea ce privește abaterea care se pretinde că a fost comisă ... decât dacă ar fi fost pornită formal urmărirea penală” (a se vedea, *Guțu v. Moldova*, nr. 20289/02, § 61, 7 iunie 2007). Deoarece procuratura nu a primit plângerea reclamantului decât la 28 iulie 2006, orice concluzie a

medicilor din Penitenciarul nr. 13 la 3 mai 2006, nu ar fi putut fi folosită pentru urmărirea penală împotriva atacatorilor presupuși ai reclamantului. Mai mult, procuratura nu a dispus examinarea reclamantului de către un medic specializat pentru a stabili existența și caracterul leziunilor corporale, fapt care era cerut de legislația națională, dar s-a bazat pe înregistrările medicale ținute de medicii de la penitenciar.

61. Curtea notează cu îngrijorare că neîncrederea reclamantului în independența medicilor de la Penitenciarul nr. 13 în procedurile inițiate împotriva colegilor lor din același penitenciar se pare că nu a fost neîntemeiată: în timp ce medicul de la Comisariatul de Poliție Criuleni a depistat în mod clar leziuni pe corpul reclamantului la 26 iunie 2006 (a se vedea paragraful 11), medicii de la Penitenciarul nr. 13 nu au observat nicio leziune (cu excepția leziunilor auto-provocate pe încheietura mâinii) doar cu patru zile mai târziu (a se vedea paragraful 14 de mai sus). Această selectivitate în observarea leziunilor nu a fost explicată.

62. Curtea concluzionează că investigarea plângerii reclamantului privind maltratarea acestuia a fost inefficientă și prelungită în rezultatul refuzurilor repetate de a începe urmărirea penală și a omisiunii de a efectua într-un termen rezonabil și într-o manieră esențială măsurile de investigație, după cum a fost stabilit de către judecătorul de instrucție. Aceste deficiențe sunt incompatibile cu obligațiile procedurale în temeiul articolului 3 al Convenției.

63. Prin urmare, a avut loc o violare a acestei prevederi.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

67. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul moral

64. Reclamantul a pretins 15,000 euro (EUR) cu titlu de compensație pentru prejudiciul ce i-a fost cauzat, în special, ca rezultat al maltratării sale la 3 mai 2006.

65. Guvernul a susținut că orice sumă care va fi acordată de către Curte va fi în mod implicit contrară hotărârilor judecătorești definitive privind condamnarea reclamantului, care, astfel, va fi plătit pentru infracțiunea pe care el a comis-o. Nu a existat nicio legătură causală între prejudiciul care el pretinde că i-a fost cauzat și compensația pretinsă. În orice caz, pretențiile erau excesive în lumina jurisprudenței relevante a Curții.

66. Curtea consideră că constatările sale în privința maltratării reclamantului în timpul aflării acestuia în detenție și omisiunea de a efectua o investigație efectivă a plângerii acestuia, sunt contrare cu concluzia instanțelor de judecată, potrivit cărora, reclamantul a fost acela care a amenințat și a atacat colaboratorii penitenciarului. Curtea notează în această privință, că urmărirea penală în cadrul căreia reclamantul a fost acuzat de atacarea colaboratorilor penitenciarului era distinctă de procedurile în care reclamantul a încercat în zădar pornirea urmăririi penale în privința maltratării sale de către aceeași colaboratori, și instanțele de judecată nu au decis asupra acestei chestiuni (a se vedea, spre exemplu, paragraful 33 de mai sus).

67. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat o anumită durere și suferință ca rezultat al încălcării drepturilor lui ocrotite de articolul 3 al Convenției. Făcând evaluarea sa în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului EUR 15,000 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

68. Reclamantul a pretins EUR 500 cu titlu de costuri și cheltuieli, adăugând că el nu a păstrat copiile documentelor care demonstau cheltuielile lui.

69. Guvernul consideră că reclamantului trebuie să-i fie plătite nu mai mult de EUR 100 în cazul în care se constată că a avut loc o violare, având în vedere că el nu a fost reprezentat și nu a prezentat nicio probă a cheltuielilor angajate.

70. Reieșind din informația aflată în posesia sa, Curtea consideră că este rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 100 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

75. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea formulată în temeiul articolului 3 al Convenției admisibilă și restul cererii inadmisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în partea ce ține de fondul cauzei;

3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în partea ce ține de procedura;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 15,000 (cincisprezece mii de euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 100 (o sută euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretenției reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 21 iunie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte